

Selimiye Camii

Ahmet Usal - Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı

Aralık 25, 2006

İçindekiler

0.1	Selimiye Camisi	4
0.1.1	Camiye İlişkin Teknik Bilgiler	5
0.2	Selimiye Camisi Hakkında	5
0.2.1	Selimiye'nin Yapı Malzemeleri	6
0.2.2	Ne Zaman ve Neden Edirne'de?	6
0.2.3	Yapıldığı Zemin	6
0.2.4	Selimiye Avlusu	7
0.2.5	Selimiye'nin Kubbesi	7
0.2.6	Kubbe Altında Müezzinler Mahfeli	7
0.2.7	Ahşap Üstü Kalem İşleri ve Çark-ı Felek	8
0.2.8	Şadırvandan Akan Zenzem Suyu	8
0.2.9	Terslale Motifi	9
0.2.10	Hünkar Mahfeli	9
0.2.11	1913 Bulgar İşgalinden Bir İz	9
0.2.12	Mermer Ustalığının En Şık Örneği Minber	9
0.2.13	Mihrab	10
0.2.14	Kandiller ve Pencereler	10
0.2.15	Selimiye Çinilerinin Türk Çini Sanatındaki Yeri	10
0.2.16	Selimiye Minareleri	10
0.2.17	Selimiye'ye İlişkin İnançlar ve Söylenceler	12
0.2.18	Mimar Sinan Hakkında	13

0.1 Selimiye Camisi

Mimar Sinan'ın 80 yaşında yaptığı ve *ustalık eserim* dediği anıtsal yapı Osmanlı-Türk sanatının ve dünya Mimarlık tarihinin baş yapıtlarındandır. Yapının mülkiyeti Sultan Selim Vakfındadır. Edirne-Merkez Yeni Mahallededir.

Edirne'nin ve Osmanlı İmparatorluğu'nun simgesi olan cami, kentin merkezinde, eskiden Sarıbayır ve Kavak Meydanı denilen yerdedir. Burada daha önce Yıldırım Bayezid'in bir saray yaptırdığı bilinmektedir. 1569-1575'te Sultan II.Selim'in emriyle yaptırılmıştır. Çok uzaklardan dört minaresi ile göze çarpan yapı, kurulduğu yerin seçimiyle, Mimar Sinan'ın aynı zamanda usta bir şehircilik uzmanı olduğunu da göstermektedir. Kesme taştan yapılan cami iç bölümüyle 1.620 m²'lik, tümüyle 2.475 m²'lik bir alanı kaplar. Mimarlık tarihinde en geniş mekana kurulmuş yapı olarak nitelenen Selimiye Camisi, yerden yüksekliği 43.28 m. olan, 31.30m. çapındaki kubbesiyle ilgi çeker. Ayasofya'nınkinden daha büyük olan Kubbe, 6 m. genişliğindeki kemerlerle birbirine bağlanan 8 büyük payeye oturur. Köşelerde dört, Mihrap yerinde bir yarım kubbe merkezi kubbeyi destekler.

Yapıyı, kubbe kasnağında 32 küçük pencereyle, yüzlerdeki üst üste 6 dizide çok sayıdaki pencere aydınlatmaktadır. Mimar Sinan'ın yarattığı 8 dayanıklı cami planının en başarılı örneğidir.

Önünde 18 kubbe ve 16 sütunla çevrili revak bulunmaktadır. Ortada, mermerden zarif bir şadırvan vardır. Son Cemaat yeri, kalın yuvarlak 6 sütun üzerine 5 kubbelidir. Mermer işlemeli giriş kapısının üzerindeki kubbe yivli, diğerleri düzdür. Caminin 3.80 m. çapında, 70.89 m. yüksekliğindeki üçer şerefeli dört zarif minaresi vardır. Giriş yönündekilerle şerefelere tek yolla, diğer ikisinde ise üç şerefeye ayrı ayrı yollardan çıkılmaktadır.

Cami, mimari özelliklerinin erişilmezliği yanında taş, mermer, çini, ahşap sedef gibi süsleme özellikleriyle de son derece önemlidir. Mihrap ve minberi mermer işçiliğinin baş yapıtlarındandır.

Ortasına 12 mermer sütuna oturan müezzin mahfili yer alır. Sağda kitaplık bulunmaktadır. Mihrabın solunda Hünkar Mahfili vardır. Bunun alt bölümü tavanındaki özgün kalem işleri dönemin tüm canlılığını göstermektedir. Kubbe ve kemerleri süsleyen özgün kalem işleri, onarımlarda temizlenmektedir.

Yapının çini süslemelerinin, Osmanlı ve dünya sanatında ayrı bir yeri vardır. XVI. yy çiniciliğinin en güzel örnekleri olan bu çiniler, sır altı tekniğinde olup İznik'te yapılmıştır. Mihrap duvarı, minber köşk duvarı, Hünkar Mahfili duvarlar, kadınlar mahfili, kemer köşelikleri, kible yönündeki pencere alınlıkları çinilerle bezenmiştir. Mihrap duvarındaki büyük çini panolarda al, mavi çiçek ve yaprak süslemeler, pencere üstlerinde lacivert üzerine ak, sülüs elhem suresi yazılı kartuşlar, en üstte de geniş bir ayet bordürü yer alır. Minber Köşkündeki çini pano, lacivert üzerine ortada kırmızı, ak bahar çiçekli ağaç altında yaprak, sümbül ve lalelerle bezenmiştir.

Hünkar mahfili zenginliği ve çeşitliliği ile ilgi çeker. Mermer mihrabın sivri kemerli alınlığında lacivert üzerine ak sülüsle, ayet yazısı göze çarpar. Bu bölümde kırmızı, mavi, yeşil renkli şakayıklar, bahar ağaçları, ak üzerine iri mavi rozetli ve çevresi çiçekli panolar, baklava biçimi yapraklar arasında karanfiller ve bahar dalları XVI.yy çinilerinin en güzel örnekleridir. Hünkar mahfili çinileri arasında, bir Saraydan getirilerek buraya sonradan konmuş olabileceği düşünülen iki elma ağacının oluşturduğu elmalı panonun Osmanlı çinilerinde özgün süsleme olarak ayrı bir değeri vardır. Bu bölümde sivri kemerli pencere alınlıklarında, lacivert üzerine ak sülüsle ayetler ve iki pencere arasında tepede yine lacivert üzerine ak kufi yazılı kare pano da ilgi çeker. Hünkar mahfili duvarlarının yarısını kaplayan bu çiniler, mihrap çinilerinden daha niteliklidir. Ancak, düzenleme ve anıtsallık yönünden daha yalındır.

Selimiye Camisinin taş duvarlarla çevrili geniş dış avlusunda, Darül-Sübyan, Darül-Kur'a ve Darül-Hadis yapıları bulunmaktadır. Bu yapıların bir bölümü ve medrese, Edirne Müzesi'nin çeşitli bölümlerini oluşturmaktadır.

Cami terasının altında yer alan Arasta (çarşı), III.Murat zamanında Selimiye'ye vakıf olarak yaptırılmıştır. Mimarı Davut Ağa'dır.

0.1.1 Camiye İlişkin Teknik Bilgiler

- Kurucusu : Sultan İkinci Selim
- Mimarı : Koca Sinan
- Yapılış Tarihi : 1568 - 1574
- Kapladığı Yer : Külliye ile birlikte 22.202 m²
- Caminin İçi : 1620 m²
- Caminin Haremi : 2475 m²
- Kubbenin Çapı : 31.30 m.
- Yerden Kubbenin Kilit Taşına olan yüksekliği : 43.28 m.
- Minarelerin Yüksekliği : 70.89 m. ya da 72.50 m.

0.2 Selimiye Camisi Hakkında

“TAŞ DEHAYA ULAŞTI DEHA TAŞ KESİLDİ!”

Selimiye, varlığı ile, Türk Tarihindeki Edirne'ye güç katarak Ona simgesel bir nitelik kazandırmıştır. Yalnız zamanımızın araştırmacıları değil, eski yazarlar da Selimiye'nin bir başyapıt olduğu konusunda birleşirler.

Ernst Diez bu cami için şunları söyler:

“Selimiye; mekan büyüklük, yükseklik, topluluk ve ışık etkisi bakımından yeryüzündeki bütün yapılardan üstündür.

Bu cami Osmanlı İmparatorluğu’nun Avrupa’daki gücünün hala devam ettiği 16. yüzyıldaki politik egemenliğini de vurgulayan son sultan yapısıdır.”

Bir başka anlatımla Selimiye, Osmanlı Mimari Söyleminin ideal bir ifadesidir. Günün her saatinde kullanılan bu Kent Tacı politik gücün dini yapıda somutlaşan gösterisi anlamında, simgesel bir amacı da yerine getirir.

0.2.1 Selimiye’nin Yapı Malzemeleri

Edirne piyasasından sağlanmıştır. İnşaata ilişkin belgelerde, Enez’den bazı direklerin, Fere’den bir renkli Taşocağı ürünlerinin ayrıca, Marmara Adası’ndan ve Kavala’dan mermer getirildiği yazmaktadır. Evliya Çelebi, beyaz mermerden yapılan avlu için Atina’dan ve Temaşalık denen bir yerden gelen altı sütundan sözeder. Yine Evliya Çelebi Kıbrıs’tan ve Hüdavendigâr Sancağı’nın Aydıncık Kasabasından Getirilen diğer sütunların birer Mısır Hazinesi kadar harcama yapmayı gerektirdiğini belirtir. Bazı Kaynaklarda Selimiye Caminin yapım masrafinin Kıbrıs’ın Fethinden elde edilen gelirle karşılandığı da söylenmektedir.

0.2.2 Ne Zaman ve Neden Edirne’de?

Selimiye’yi yaptırtan Kanuni’nin oğlu İkinci Selim, 22 Haziran 1567’de İstanbul’dan Edirne’ye gelmiş ve Avusturyalılar’la yapılan barış anlaşmasına kadar burada kalmıştır. Caminin yapım kararının o günlerde verildiğini söyleyenler vardır. Bir başka anlatıma göre ise Türkler tarafından Seddi İslam olarak algılanan Edirne’nin seçilmesinde padişahın gördüğü bir rüya rol oynamıştır. Buna göre Hz. Muhammet, bu rüyada Padişaha Edirne’yi ve şimdiki yeri işaret etmiştir.

Diğer yandan, Sultan II. Selim’in kentle ilgisinin gençlik yıllarında başladığı, Kanuni’nin İran Seferine çıkarken onu tahtının korunması için Edirne’de bıraktığını ve Padişahın Edirne’ye özel bir sevgiyle bağlı olduğunu hatırlatarak; Edirne Tercihinin bu durumdan etkilendiğini ileri sürenler vardır.

Bunun nedenini o dönemde İstanbul’da uygun bir arsa bulunmayışıyla açıklayan değerlendirmelere de rastlanılmaktadır.

Selimiye inşaatı 1568’de başlatılmış, 27 Kasım 1574 günü açılması kararlaştırılmış, 1575 Yılında ibadete açılmıştır.

0.2.3 Yapıldığı Zemin

Selimiye’nin yapıldığı alanda, Sultan I. Murat’ın emriyle başlatılan ancak Sultan Yıldırım Beyazıt’ın geliştirdiği Eski Saray (Sarayı Atik) olarak anılan Edirne’nin ilk Sarayı ve Baltacı Muhafızları Kışlası bulunmaktaydı.

Evliya Çelebi bu alana Kavak Meydanı demiştir.

Tümüyle 2475 m², iç bölüm olarak 1475 m² (Bazılarına göre 1620 m²) bir alanı kaplayan Selimiye'nin bumedanda yapılışını da yine Sultan II. Selim'in rüyasına bağlayanlar olmakla birlikte; Mimar Sinan'ın yer seçiminde gelişigüzel davranmayıp bilinçli bir hesaplama içinde bulunduğu görüşünü benimseyenler az değildir. Sinan bu seçimde Selimiye'nin merkezi bir yapı olma özelliğini dikkate alırken ustalığını ve hayal gücünü de kullanmıştır.

0.2.4 Selimiye Avlusu

Avlu yaklaşık birbirine eş iki Dikdörtgen alandan oluşur. Avluya giren kapıların en görkemlisi batı yönüne açılır. Buradaki kapıdan girildiğinde beyaz mermerden çatısız ve çanak şeklinde bir şadırvanla karşılaşılır. Bu onaltıgen şadırvan Osmanlı Mimarisi Klasik Döneminin en güzel tasarımlarından biridir.

Şadırvanla avluda 18 kubbe 16 sütun bulunur. Selimiye'nin dış avlusu Camiyi üç taraftan çevirir.

Selimiye Camisi'nin taş duvarlarla çevrili geniş dış avlusunda Dar-ül Süb-yan, Dar-ül Kur-a ve Dar-ül Hadis Yapıları bulunmaktadır.

Bahçe kapılarının sayısı Sekizdir. Bunlardan Mimar Sinan Caddesi'ne doğru açılana, önceleri, Alay Kapısı; Kible tarafındaki küçük kapıya; Dilenci Kapısı, doğuya dönük ortadakine de; Darphane Kapısı denmekteymiş.

Caminin batıdaki büyük kapısıyla birlikte dört kapısı vardır.

Selimiye bahçesinde üç Anıt Ağaç (Londra ve Doğu Çınarı) bulunmaktadır.

0.2.5 Selimiye'nin Kubbesi

Sanayi Öncesi Mimarinin Doruk Noktası

Aslında büyük mekan yapıları için Kubbeler, giderek, hem bir baş öge olmuşlar; hem de göğün, tanrının, politik gücün ve kent fizyonomilerinin simgesi haline gelmişlerdir.

Selimiye'nin kubbesi bu anlamda ve Sanayi öncesi mimaride tek kubbeli Mekan yapılarının gelişmesini en son noktasına ulaştıran bir doruk nokta olarak kabul edilir.

Yüksekliği 43.28 m. çapı 31.22 m. olup ağırlığı 2000 tondur ve sekiz sütun (filayağı) üzerine oturtulmuştur. Selimiye'nin kubbesi Osmanlı Mimarisi'nin olduğu kadar, kubbeli yapı geleneğinin en büyük aşamsıdır.

Kubbedeki kalem işi süslemeler 1978–1985 yılları arasında restore edilmişlerdir.

0.2.6 Kubbe Altında Müezzinler Mahfeli

Müezzinler Mahfeli, namaz kılınırken Müezzinlerin (yani ezan okuyanların) İmamın tekbirlerini, arka saflara duyurmak için, tekrarladıkları yerdir. Baz-

ları zeminden bir kaç karış kadar yüksek bir sofa halinde; bazıları da 2-3 m. kadar yüksekçe olup kagir olanların mermer ayaklar üzerine, ahşap olanları ise direkler üzerine oturtulmuştur.

Selimiye'deki müezzinler mahfeli, iç mekana girildiğinde büyük kapı karşısında ve kubbenin tam altında bulunmaktadır.

Bazı yorumcular bu konumu nedeniyle Mahfeli Mimar Sinan'ın tarzı olarak kabul etmezler. Çünkü mahfel, bu haliyle, namaz kılanların mihrabı görmelerine engel teşkil etmektedir.

Selimiye Müezzinler Mahfeli'nin yüksekliği 18m. boyutları ise 6x6 olup; 11 mermer ayak üzerine kondurulmuş bir ahşap yapıdır.

Dört tarafı orjinal ceviz korkuluklarla çevrilmiştir.

1950 yılındaki restorasyon sırasında iskelenin çökmesi korkuluklarda Büyük hasar meydana getirmişse de kırılan parçalar daha sonra yenilenmiştir.

Orjinal ceviz parmaklıklardaki elma ağacından kakma fletolar ve açık Yeşil, açık kırmızı, koyu yeşil gri boyalar; 1984 yılında yapılan son Restorasyonda ortaya çıkmıştır.

0.2.7 Ahşap Üstü Kalem İşleri ve Çark-ı Felek

Ahşap üstü kalem işleri, sıva üstü kalem işlerinden sonra Osmanlılarda çok uygulanan bir tekniktir.

Bu teknik; sıva üstü işlere göre daha dayanıklıdır ve günümüze hiç Restore edilmeden ulaşan 500 yıllık örnekleri vardır. Bunun nedeni Dış etkenlerden korunan yerlere uygulanması ve yapıldıktan sonra nakışlar üstüne bir sır tabakası çekilmesidir. Bu işlere lake adı da verilir ki sır tabakası olarak, inceltirilmiş beziryağı veya vernik kullanılır.

Bu uygulama en çok 16. yüzyıl Mimar Sinan devri eserlerinden ve hünkar Mahfeli tavanları ile Müezzin Mahfeli tavanlarında görülür.

Selimiye Müezzinler Mahfeli'nde Ahşap Üstü Kalem İşleri'nin olağanüstü Güzellikteki örnekleri görülebilir. 1950'deki hasardan sonra, bir iki Ahşap, orjinal desen ve renklere sadık kalınarak yeniden boyanmış, Diğer süslemelere törpüleme dışında müdahale edilmemiş, yalnızca yer yer eksik motifler tamamlanmıştır.

Mahfelin tavanında Budizm'de sonsuzluğu temsil eden Çark-ı Felek bulunur. Son restorasyonda yenilenmiş olan Çark-ı Felek, burada, Caminin son suza kadar yaşaması dileğini anlatır.

0.2.8 Şadırvandan Akan Zemzem Suyu

Müezzinler Mahfeli'nin tam altında bulunan şadırvancık, Mermerdir. Evliya Çelebi bu şadırvanın havuzunu Bursa Ulu Cami Havuzuna benzetmektedir. Halk arasında şadırvandan akan suyun zemzem Suyu olduğuna inanılır.

0.2.9 Terslale Motifi

En Çok Merak Edilen Motiftir.

Müezzinler Mahfeli'nin kuzeydoğu yönünde; köşedeki mermer ayağında, Bir küçük terslale motifi bulunur. Yaygın söylenceye göre bu lale, Cami arsasının sahibi olan ve burada lale yetiştiren kişinin, arsaya Cami yapımı için çıkardığı güçlük ve ters tutumunu sembolize etmektedir.

Bazılarına göre caminin yapımında çalışan kör bir ustanın ürünü olan bu lale için, halk arasında, başka inançlar da vardır. Örneğin, Allah ve lale sözcüklerinde aynı harfler bulunması nedediyle bu çiçeğe Mistik bir anlam kazandırılmış ve kutsal sayılmıştır. Ayrıca eski Harflerle yazılmış lale sözcüğü tersten okunduğunda Osmanlılar'ın Kutsal alameti olan hilal okunur.

Bir başka yaklaşım da Mimar Sinan'ın o günlerde hastalanan ve ölen Torunu Fatma ile ilgilidir. Buna göre zaten kalın boğumuyla yeteri Kadar bozulmuş lale motifi Sinan'ın torunuyla ilgilendiği ve moralinin Bozuk olduğu günlerde bir kalfa tarafından konduurulmuştur.

Selimiye'deki terslale motifi, ziyaretçilerce, günümüzde de en çok Merak edilen cami öğelerinden biridir ve farklı söylenceleri olma özelliğini sürdürmektedir.

Terslale Dahil Selimiye Çinilerinde 101 Ayrı Lale Motifi Kullanılmıştır.

Selimiye Camisi'nde sıvaüstü ve ahşap boyama kalem işlerinde değişik Lale motifleri kullanılmıştır.

Müezzinler Mahfeli'ndeki terslale dahil, Selimiye Çinilerinde değişik Boy, renk ve biçimde 101 ayrı türde lale motifi kullanıldığı tesbit edilmiştir.

0.2.10 Hünkar Mahfeli

Caminin sol ön köşesinde ve buna Sultan Mahfeli diyenler de vardır. Dört sütuna oturtulmuş olup sütunlar dört kemerle bağlanmıştır.

Burada bulunan çinilerin önemli bölümü 1878 Osmanlı - Rus Savaşı Döneminde Ruslar tarafından sökülüp götürülmüştür.

0.2.11 1913 Bulgar İşgalinden Bir İz

1913 yılındaki Bulgar kuşatmasında camiye isabet eden top izlerinden biri hala görülebilir durumdadır. Sultan Mahfeli yönünde ve kubbecikte bulunan bu iz, 1930 yılında Atatürk'ün Edirne'ye yaptığı ziyarette Onun emriyle ve bir ibret olarak yerinde bırakılmıştır.

0.2.12 Mermer Ustalığının En Şık Örneği Minber

Hatibin çıkıp hutbe okuduğu yer durumundaki Selimiye Minberi'nin sağ ve sol yanındaki bölümler mermerden olup geometrik örgü ile süslenmişlerdir.

Çini kaplı bir külahı vardır.

Örnekleri arasında en zarif mermer işçiliğini temsil eder.

0.2.13 Mihrab

Camilerde yönelilen taraftaki (yani kible) duvarda bulunan ve imamlık Edene ayrılmış olan oyuk, (girintili yer anlamına gelen mihrab), Selimiye’de tamamen mermerden yapılmıştır.

Kabartma çiniler ile süslenmiş Amen ve Resulü ile Fatıha suresi işlenmiştir. Çini kaplama camide görsel bir odak yaratmıştır.

Mihrab duvarındaki girinti, boyutları ve yarım kubbe örtüsüyle Selimiye Mekanına etkili bir kimlik kazandırır.

0.2.14 Kandiller ve Pencereler

Caminin minarelerinden sonra yapılan bezemesinde; en önemli ve ilgi çeken öğelerin pencereler ve örtüden inen kandiller olduğu kabul edilir.

Bazı pencerelerin üstünde eski yazımızla; “Allah göklerin ve yerin Nurudur” yazar.

0.2.15 Selimiye Çinilerinin Türk Çini Sanatındaki Yeri

Selimiye Çinileri İznik’in en parlak döneminin üretimi olup; 1572 Tarihli bir fermanla buradan sipariş edilmiştir.

Camiyi yaptıran Padişah İkinci Selim, pencerelere kadar çini olmasını, Pencerelerin üstüne Fatıha Suresi’nin çini ile yazılmasını Emretmiştir. Mihrap çıkıntısındaki çini düzeninde buna uyulurken, Hünkar mahfilinin çini düzeninde uygulanmadığı görülür.

Türk Çini Sanatının en parlak yıllarındaki bu uygulamada görülen ölçülü kullanıma rağmen, çini panoların kalitesi ve desen ile Uygulanan bezeme programı, günümüzün yegane örnekleri durumundadır.

Bu durum, Selimiye’yi mimari başarısı yanında çini sanatı açısından da, çok önemli bir yere getirmiştir.

Selimiye Camisi çinileri başka yapılarda rastlanmayan özgün ve Osmanlı Mimarisi ile Türk Çini Sanatı içinde çok özel bir yere sahiptir.

0.2.16 Selimiye Minareleri

Caminin kareye yakın ve enine dikdörtgen planlı, dört köşesinde Bulunan minareler yapıyı çevreleyen ve büyük kubbeyi kucaklayan bir görünüm sunar. Böylece minareler merkezi bir planı vurgularken yapıya Dikeylik özelliği de katarlar.

Dört minarede 380 cm. çapında, külaha kadar 70.80 m. külah ve alem dahil 85 m. yüksekliğindedir. Selimiye’den yüksek tek minare ise Delhi’deki Kutb-Minar’dır. Ancak bu minare Selimiye minarelerine göre çok kalındır.

Selimiye Camisi, bütünü meydan getiren her bir özelliği ile ilgi çekici olmakla beraber, bu bütünün ortaya koyuluş biçimi ve tüm yönlerin içinde

herhangi birinin öne çıkmayarak bütünün içinde yer alması ile diğer abidevi eserlerden ayrılmaktadır.

Hindistan'da Bicapur'da Muhammet Adil Şah türbesi 44 metre çapında dünyanın en büyük kubbesiyle örtülü olduğu halde, ışık fena düzenlendiğinden mekân çok fakir ve cansız bir etki bırakır. Roma'da Panteon katedrali çok büyük fakat silindirik bir yapı olduğundan mekân monotondur, âdeta bakışları yorar. St. Pier kilisesinde ise kubbe birdenbire derine dalarak mekânın sükûnunu bozmakta ve dış kubbe muazzam fenerle birlikte iç kubbenin kifayetsizliğini gizlemektedir. Ayasofya'nın mekânı yan koridor ve galerilere doğru belirsizce kaybolup nerede bittiği anlaşılamamaktadır.

Oysa Selimiye Camisinde her taraftan son sınırlarına kadar gerilmiş dengeli mekan, şahane bir sükun halinde olup değişik cazibesıyla her gireni birden sürükler ve bir daha bırakmaz. Yüksek minareler arasında dıştan kubbenin biraz basıkça düşmüş olması mekânın tek bir kubbe ile örtülmüş olmasından ileri gelmektedir.

Cami içi şaheserler

Selimiye mimari gibi diğer Osmanlı sanatları da gelişmenin en yüksek noktalarına varmıştır. Mermerden yapılmış minber, işçiliğindeki incelik, yükseklik, büyüklük ve güzellik bakımından bu grubun diğer şaheserlerini gölgede bırakır. Mihrap tarafında duvarlar, minberin arkası ve külahı ile camideki bütün alt kat pencerelerin alınlıkları parlak, cazip bir çini dekor ile kaplanmıştır. Mihrap duvarındaki büyük çini panoların renk ve kompozisyonlar, bunlara Osmanlı ve dünya çinçiliğinin şaheserleri arasında özel bir yer vermektedir. Bu çinilerin üst kısmında lâcivert zemin üzerine iri beyaz harflerle sureler yazılıdır.

Mihrap kısmının sol tarafında Hünkâr mahfili göz alıcı zengin çinilerle hemen dikkati çeker. Burada sonradan kesilip yerlerine konmuş gibi görünen meyve vermiş iki elma ağacı bütün Osmanlı çinilerinde tek orijinal dekor olarak karşımıza çıkmaktadır. Elma fidanının kökü karanfil, lâle ve sümbüllerle zenginleştirilmiştir. Bahar açmış erik fidanı da birkaç defa tekrarlanarak Hünkâr mahfilinde taze bir bahar havası estirilmiştir. Hünkâr mahfilinin bütün duvarlarını yarıya kadar kaplayan bu çiniler kalite itibarıyla mihrap kısmı çinilerinden yüksek fakat kompozisyon ve âbidevi büyüklük bakımından onlardan daha sade ve mütevazıdır.

Selimiye Camisi avlusunun Kuzeydoğu ve Kuzeybatı köşelerindeki Minarelerin üçer merdiveni vardır. Birinci merdivenle birinci ve üçüncü şerefelere, ikinci merdivenle ikinci ve üçüncü şerefelere, üçüncü merdivenle ise doğrudan doğruya üçüncü şerefeye çıkılır ve bu sırada çıkanlar birbirlerini görmezler.

Güneydoğu ve Güneybatı köşelerindeki minarelerin şerefelerine tek Merdivenle ulaşılır.

0.2.17 Selimiye'ye İlişkin İnançlar ve Söylenceler

Halk arasında Selimiye'yi yüceltme arzusundan kaynaklanan söylencelerin bazıları zamanla inanç haline dönüşmüştür. Bunda bazı Yazı ve yazarların payı olduğu da söylenebilir. Bilimsel anlamda doğrulanmayan veya büsbütün yanlış olduğu ortaya konulan söylence ve inançlar için şu örnekler verilebilir:

Selimiye'nin kubbesi Ayasofya'dan büyük değildir. Ancak Mimar Sinan'ın Ağzından yazıldığı belirtilen Tezkiret-i Bünyam da Selimiye anlatılırken: "Kubbeyi, Ayasofya kubbesinden altı zira kadrin ve dört azra derinliğin ziyade eyledim." dediği belirtilir.

Gerçekten de Selimiye kubbesi yarıküre, Ayasofya kubbesi oval ve bısıktır. Selimiye'nin kubbe çapı 31.22 m., Ayasofya'nın ise 30.90 ile 31.90 arasında değişen hafif oval bir kubbedir. Bu da hemen hemen Eş büyüklükte oldukları anlamına gelir. Mimar Sinan Selimiye'de Osmanlı Mimarisi'nin özlemine çektiği mekan bütünlüğünü gerçekleştirdiği için kendisiyle övünmektedir.

Müezzinler Mahfeli altındaki şadırvandan akan su zezem suyu değildir. Pencereleri 999 adet olmayıp; *Eğer bin olsaydı Mekke yerine geçecekti.* görüşü yanlıştır. Çünkü pencere sayısı söylenenin Neredeyse yarısı kadar olup haremde 342, harem avlusunda 42 pencere bulunmaktadır. Şerefe sayılarının toplam 12 oluşu İkinci Selim'in Padişahlık sıralamasındaki 12. yeriyle ilgilidir görüşü tartışmalara açıktır. Bazı tarihçiler I. Süleyman ve Musa Çelebi'yi padişah kabul eder, bazıları etmez. İkinci Selim'in 12.ciliği ise, bu yaklaşımlara göre, değişmektedir.

Selimiye Kıbrıs ganimetleriyle yapılmamıştır veya Padişah'ın rüyasında Kıbrıs'ı alırsam Edirne'de yaptıracağım." şeklinde Hz.Muhammet'e söz vermesiyle ilgili olamaz. Çünkü; caminin yapımı Kıbrıs'ın alınmasından önce başlamıştır.

Minarelere hangi yönden bakılırsa bakılsın iki adet görülür. Değerlendirmesi yanlıştır. Minareler çok yerde üçer görülebilir.

Terslale konusu çok yorumludur. Örneğin; Selimiye'nin yapıldığı yerin özel bir kişiye ait lale tarlası olduğu da kabul edilemez. Çünkü o alan Edirne'de ilk Saray'a aittir.

Caminin altında kayıkla gezilebilecek oranda su bulunduğu kanıtlanamamıştır.

Diğer yandan halk arasında yaygın olarak şunlara inanılır:

Cami kubbesi tektir çünkü Allah birdir. Camisi pencereleri beş Kademelidir; çünkü, İslamın şartı beştir. Vaaz kürsülerinin dört oluşu İslam'da dört mezhebin varlığına işaret eder. Selimiye Külliyesindeki 32 kapı, İslam'ın 32 farzıdır. İki minarede toplam altı yol oluşu, İmanın altı şartını işaret eder.

0.2.18 Mimar Sinan Hakkında

İçinde camiler, medreseler, hanlar, hamamlar, köprüler, su kemerleri bulunan (ve birinden ötekine değişen sayılarla) 477 yapının sahibi durumundaki Mimar Sinan, Kayseri Melikgazi-Ağırnas'tan Birinci Selim (Yavuz Sultan Selim) döneminde devşirilen Rum kökenli bir Hristiyan'dır. Ancak Osmanlı'nın özgün yapısı içinde Türkleşerek devlet Kademelerinde yükselmiş ve zamanla Türklerin en büyük tarihi ve mimari Temsilcisi olmuştur.

Bazı kaynaklara göre; Hristiyan Türkler'dendir. Seceresi saptanmış Yakınlarının isimleri Türkçedir.

16. yüzyıl Anadolu Türk toplumunun bugüne uzanan simgesi olup Hassa Mimarları örgütünün başına getirilmekle, Osmanlı Devlet Sistemi içinde çok önemli görevler üstlenmiştir. O; zaman içinde bir biçim Yaratıcısı, bir kahraman, bir bilge ve bir efsane olarak geçmişe ilişkin bütün olumlu duyguların odağı olmuştur.

Osmanlı Cami tipolojisinin zenginliği Sinan'ın dehasının ürünüdür. Bu durum onu, yalnızca bir cami tasarımcısı olarak görmeyi gerektirmez. Onun yaptığı tüm değişik yapılarda, camilerde görülen Estetik kaliteyi bulursunuz. Sinan'ın mimarisinde toplumun bütün Katlarıyla özdeşleşebilecek özellikler vardır. Bu nedenle yalnız güç sahiplerinin değil, bütün bir toplum kültürünün ifadesi olan bir Kimlik kazanmıştır.

Mimar Ağa sıfatı Sinan'a devlet örgütünde üstlendiği görev nedeniyle verilmiş; çok yaşamış olması nedeniyle (1588 yılının 9 Nisan günü 98 Yaşında bir bilge kişi olarak vefat etmiştir.) kendi çağında *mühendislerin gözbebeği* olarak çağrılmıştır. *O'na Çağının Öklid'i* diyenler olmuştur. Mühendis Mimar Sinan yanında bir de *Mimar Sinan* vardır. Ayrıca o, marangozluktan gelmeydi ve bununla övünürdü.

Mimar Sinan kubbeli mekanlarda en mükemmeli aramıştır.

Mimarbaşı olduktan sonra İstanbul'dan uzaklaşmamış; yalnızca Selimiye'ye gelmiştir. Selimiye yapılırken Edirne'den ayrılmayan Sinan'ın torunu Fatma 12 - 13 yaşlarındaiken Edirne'de vefat etmiş olup, mezarı Edirne'de, (şimdiki Fen Lisesi önü) tarihi İstanbul Yolu Mezarlığı'ndadır.

Edirne ve civarında saptanabilen 20 kadar eseri bulunmaktadır.

Edirneliler Sinan'ı bir Edirneli olarak bilir ve öyle sayarlar.

Çünkü o; Edirne'yi yücelten en büyük eseri Selimiye'yi, tüm dehasını ortaya koyarak Edirne'ye en çok yakışan biçimde bilgi ve saygıyla en Güzel yeri bularak yerleştirmiştir.

Koca Sinan, Selimiye ve Edirne için şunları söyler :

“Kalfalığımı İstanbul'daki Şehzade Camisi'nde yaptım. Ustalığımı da Süleymaniye Camisi'nde tamamladım. Fakat bütün gücümü bu Sultan Selim Han Camisi'ne sarfedip uzmanlığımı gösterdim ve anlattım.

“Öyle büyük bir Cami yaptım ki Edirne içinde bütün halkın beğenisine layıktır.”

Mimar Sinan Selimiye’yi bitirdiğinde 85 yaşındaydı.